

Jancsó Ágnes

Lakástextil-javítás

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Lakástextíliák készítése

A követelménymodul száma: 1325-06 A tartalelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-012-30

LAKÁSTEXTÍLIÁK-JAVÍTÁSA

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Milyen határidővel vállalják a javításokat? Milyen gyorsan készül el a javítás?

Tönkrement a cipzár az díszpárna huzatján. Cipzár cserét vállalnak-e?

Vállalják-e drapériák, sötétítőfüggönyök stoppolását, műszövését?

Kinyúlt a lepedőn a gumírozás, lehet-e javítani?

Patent, gomb pótlással foglalkoznak-e?

Függöny, ágynemű, terítő, díszpárna, ágytakaró szegéssel, javítással foglalkoznak-e?

Ezek és még hasonló kérdések hangzanak el nap, mint nap telefonon egy javító szolgáltatásokat is végző kis műhelyben. Ékes bizonyíték ez arra, hogy a jól bevált, megszeretett holmiktól nehezen válik meg az ember és inkább javíttatja, mint lecseréli, annál is inkább, mert a javító szolgáltatás még mindig megfizethetőbb, mint a komplett csere.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A lakástextíliák vitathatatlan gyakorlati funkcióik mellett jelentős esztétikai és stílusértékkel bírnak. Ez a valóságban annyit tesz, hogy egy jól eltalált ágytakaró, függöny vagy drapéria jelentősen feldobja a már-már unalmasnak ható helyiség arculatát. Egy modern szín vagy minta még a nagymamától örökölt ütött-kopott karosszékbe is életet lehel. Néhány pihepuha díszpárna meg egy meleg takaró meghitt kényelmet csalogat az otthonokba, melyet a különféle színű, mintájú és anyagú kelmékkel igazán egyedivé varázsolható. Ráadásul nem is olyan vészes áron, hisz ha már felújításról van szó, a textíliák cseréje még mindig a legolcsóbb módja a dolognak.

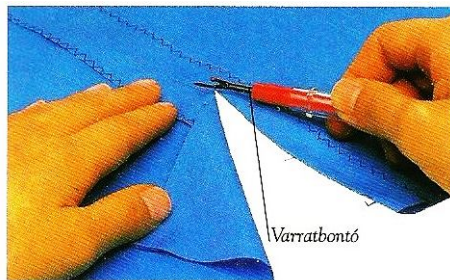
A használt, elszakadt ágyneműk, díszpárnák, terítők vagy bútorkárpitok megjavítása életük meghosszabbítását jelenti. Egy-egy lyukat vagy szakadást stoppolással vagy foltozással rendbe lehet hozni, és ha jól sikerül, a lakástextília szinte újjászületik. Cipzár megjavítása vagy kinyúlt gumiszalag egyszerű cseréje megmenti az egyébként használhatatlanná vált holmit.

A legegyszerűbb javítási munkálatok:

1. Gépi varrás felbontása

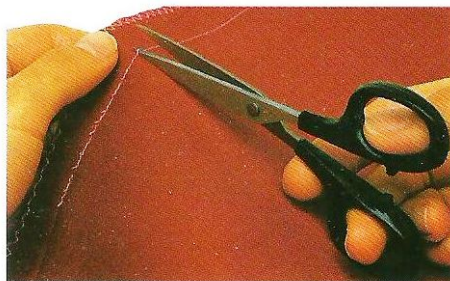
A javításba olykor az is beletartozik, hogy a varrásvonal mentén fel kell bontani a gépi varrást. Ehhez a munkához különböző eszközök használhatók.

- **Varratbontó:** a széthúzott varrást a varrásmentén, öltésenként el kell vágni a két anyagdarab között. Óvatos bánásmódot igényel, mert a varratbontó könnyen belevághat az anyagba.

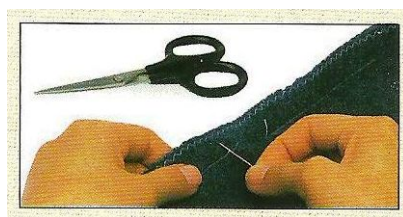
1. ábra. Gépi varrás felbontása varratbontóval

- **Olló:** Finom, hegyes ollóval a gépi varrás cérnáinak meglazítása után a varrás mentén mindent öltéshurkot el kell vágni.

2. ábra. Gépi varrás felbontása ollóval

- **Gombostű vagy varró tű:** Minden második, vagy harmadik öltés meglazítása után a cérna elvágása és kihúzása.

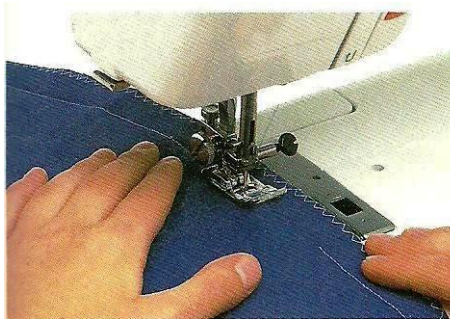
3. ábra. Gépi varrás felbontása tűvel

A varrat felbontása után a kilógó cérnadarabkákat le kell vágni és a bontott anyagot meg kell vasalni.

2. Varrás javítása:

Legjobb, ha a varrás belülről, hozzáálló cérnával készül. Ha csak a cérna szakadt el, akkor a varrás újbóli megvarrása megoldja a problémát. Ha az anyag szakadt el, akkor javítás előtt meg kell erősíteni a varrásvonalat.

- **Varrás javítása varrásvonalban:** ha a varrás egyszerűen csak felbomlott, akkor a feleslegessé vált cérnaszálak levágása után a hiányzó varrást a varráson belül apró, egyenes gépöltésekkel vagy pici kézi öltésekkel pótolni kell. Erősítésként a meglévő varrást illeszteni kell az új varrásra a varrat mindkét végén.

4. ábra. Varrás javítása varrásvonalban

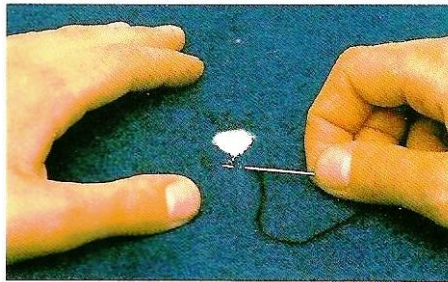
- **Varrásvonalban elszakadt anyag javítása:** a varrásvonalban elszakadt anyagra először a szakadás helyén foltot kell vasalni. A foltnak akkorának kell lennie, hogy eltakarja a szakadást, de ne legyen túl vastkos. Az új varrást a folt felett kell elkészíteni, az eredeti varrásvonal egyik oldalán.

5. ábra. Varrásvonalban elszakadt anyag javítása

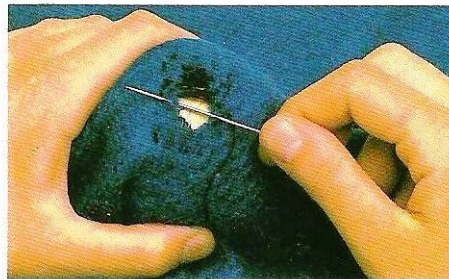
3. Lyuk bestoppolása

- **Stoppolás:** A szövet sérülésének szakszerű, de munkaigényes javítása stoppolófa segítségével. A lyuk – hosszú stoppolótűvel és az anyag vastagságához illő cérnával, vagy fonallal történő – beszövése.
 - apró előöltésekkel a lyuk vagy a viseltes anyag területének körülvarrása. Ezek az öltések megerősítik a stoppolandó terület szélét.

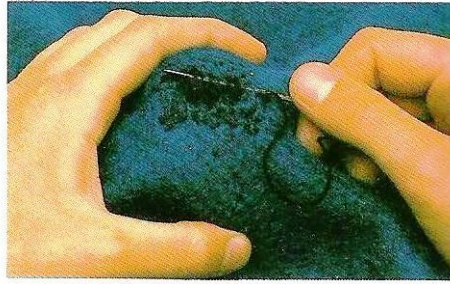
6. ábra. Az anyag körülvarrása

- egy sor hosszú, lapos öltés varrása szorosan, párhuzamosan a lyuk felett, melyek kitöltik a körülvarrt területet. Az öltések ne legyenek túl lazák, de ne is legyenek túl feszesek, mert összehúzza a széleket.

7. ábra. Lapos öltés varrása

- A kitöltő öltésekre merőlegesen a stoppolócérnát felváltva hol fent, hol lent öltve, a lyuk teljes kitöltése, beszövése.

8. ábra. Beszövés

Ha a lyuk túl nagy, egy darabka tüll vagy muszlin, aláhelyezésével végezhető a stoppolás.

- **Műstoppolás:** A szövet sérülésének szakszerű, de munkaigényes javítása, amit a szövetből vett fonalakkal végeznek, úgy, hogy ezeket tűbe fűzve, kézi munkával, pontosan utánozva a szövet kötésmódját, helyreállítják a sérült szövetrészt. A javítás helye a színoldalról nem is látható.

4. Lyuk foltozása:

Ennek anyagát, ha lehetséges, a ruha maradékából kell kivenni, esetleg felhajtásából vagy szegőpántjából, de mindenképpen hasonló anyag szükséges. Ráragasztható foltot csak vastag anyagnál célszerű használni. Visszahajtott szélű foltokat vékony és közepesen vastag anyagokra tegyünk.

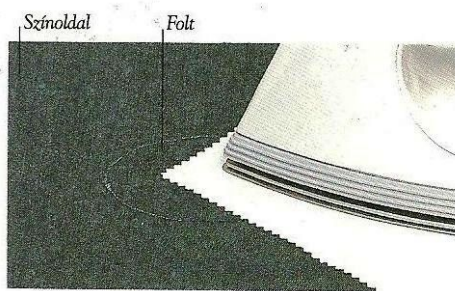
1. Ragasztós foltok:

- a szakadozott szélek mentén a lyukat körül kell vágni, majd legalább 1,5 cm-rel nagyobb foltot és ugyanekkora méretű öntapadós foltot is kell szabni. Az öntapadós foltban ugyanakkora lyukat kell vágni, mint amekkora az anyagban van.

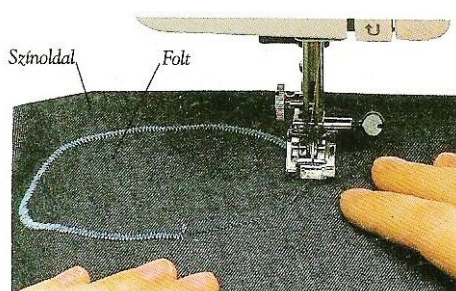
9. ábra. Folt kinyírása

- a ragasztós folt egyik oldalának a folt visszájára vasalása után, a színoldal felől a folt ráhelyezése a ruha lyukának színoldalára és vasalóruhán keresztül a folt helyére ragasztása, vasalása.

10. ábra. Folt felvasalása

- A színoldalon dolgozva a ragasztós folt rögzítése gépi cikcakkvarrással összes szabott széle körül.

11. ábra. Folt rögzítése

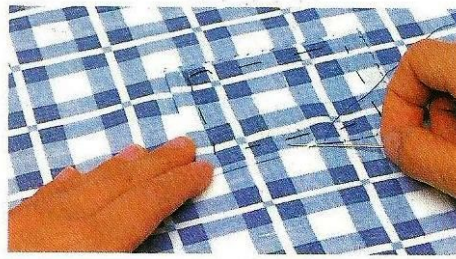
2. Foltozás aláhajtott szélekkel:

- A lyuk vagy a kopott terület anyagának kivágása négyzet vagy téglalap alakúra, és minden sarkába rövid, átlós becsípés vágása. Folt kiszabása 2,5 cm-rel nagyobbra, min az egész lyuk körös-körül.

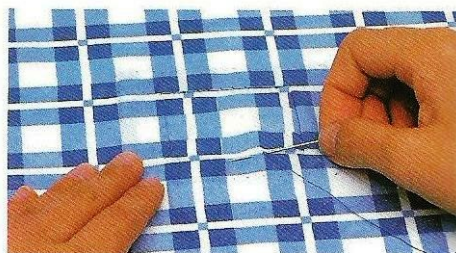
12. ábra. Az anyag kivágása

- A folt széleinek bevasalása (színoldal felé hajtva!). A lyukas textília fonákoldala felől a folt aláillesztése a lyuk alá, majd ráfércelése, úgy hogy a lyukon a folt színoldala látszódjon. A folt széleinek behajtása után rejtett öltéssel levarrás

13. ábra. Folt felfércelése

- A színoldalon dolgozva, a lyuk széleinek anyagát belülré fordítva, levarrás láthatatlan öltésekkel. Férc kiszedés és levasalás.

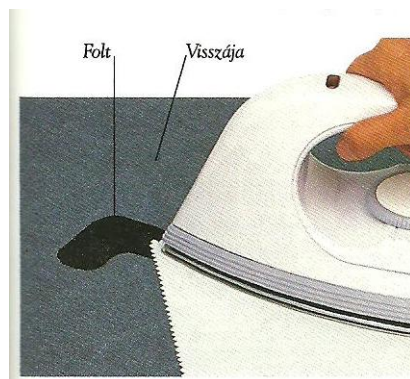

14. ábra. Folt levarrása

5. Szakadás javítása

A szakadás javításának legismertebb módja belülré tett foltal történik. Ennek változata, amikor kívülről kerül folt a szakadásra. Ez történhet kézzel, ez persze gyengébb megoldás, mint a gépi cikcakköltés, de kevésbé feltűnő. Tökéletes, az eredetihez hasonló, láthatatlan javításhoz elengedhetetlen a lakástextília anyagához leginkább hasonló színű cérna használata.

- Vasalás és megerősítés: dupla oldalú rávasalható szövet felvasalása az ugyanolyan méretű foltra, majd a már ily módon összeolvasztott folt felvasalása a javítandó textília fonákoldalára. Célszerű vasalóruhán át vasalni az összeolvasztott foltot az anyagra.

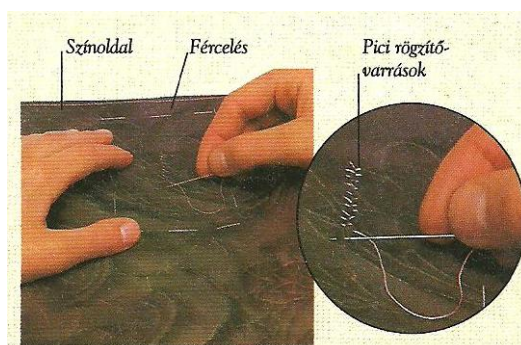
15. ábra. Folt felvasalása

- Ha a szakadás körül az anyag már nagyon viseletes a szakadt szélek megvarrása a színoldalon, géppel vagy kézzel. Ha a szakadás az anyag kevésbé hordott területén van, az összeolvasztott folt is elegendő a javításhoz.

16. ábra. A szakadt szélek megvarrása

- Műselyem vagy puha dzsörzé javítása: A rávasalható folt túl vastag a finom műselyem vagy dzsörzéanyagokhoz. Ehelyett a szakadás alá egy darabka keménypapírt kell helyezni és ráfércelni, hogy jól összetartsa az anyag széleit. A szakadás bevarrása pici rögzítő öltésekkel. A javítás befejeztével a férc és a papírt eltávolítása

17. ábra. Műselyem, vagy dzsörzé anyagok finom javítása

6. Húzózárok javítása, cseréje:

Húzózárok (cipzárok, villámzárok): fogak vagy spirál, ill. egy ezek mentén húzható, "kocsi"-nak nevezett szerkezeti elem segítségével záródó pántok, amelyek könnyen szétnyitható záródást biztosítanak. Lehet díszítő jellegű vagy rejtetten felvarrt, bontható vagy nem bontható; az előbbinél a húzózár két része nyitás után különválasztható.

Fém-, de főleg műanyag húzózároknál előforduló hiba, hogy hiányzik egy vagy több fog, illetve a húzóka. Ezekben az esetekben a húzózár használata nehézkes, ezért cserére szorul.

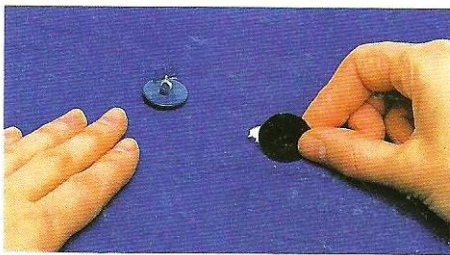
18. ábra. Húzózár bevarrás

7. Gomb alatti anyag javítása

Gomb: ruhadarabok és más konfekcionált termékek rögzítésére, nyílásaik zárására, néha azonban pusztán díszítésére használt eszköz. Alakja, mérete, anyaga a mindenkor divatirányok hatása alatt áll. Készülhet műanyagból, bőrből, csontból, fából, üvegből, fémből, gyöngyből, fonalakból stb. Már az ókorban is használták és mára igen fontos divatkellék lett.

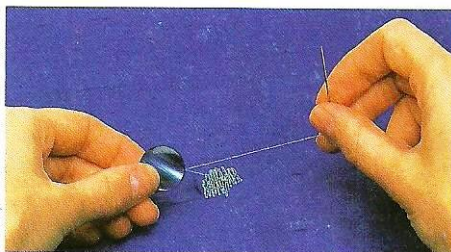
A gombot rögzítő cérna az állandó használatból előbb-utóbb kilyukaszthatja az anyagot. A gomb levétele után először a lyukat kell rendbe hozni és megerősíteni, a gomb csak azután varrható vissza. Aprócska lyuknál azonos színű ragasztós foltal is javítható az anyag. Könnyű anyagban nagyobb lyuk javításához azonban egy darabka saját anyag szükséges. A szalagot vagy foltot kör vagy ovális alakra kell vágni. Továbbá apró kézi öltésekkel is összehúzható a gomb alatti lyukas terület.

- Javítószalagból kör, vagy ovális alakú darab vágása és a lyukas textília fonákoldalára ragasztása

19. ábra. Javítószalag lyukas textília fonákoldalára ragasztása

- Az anyag színoldala felől kézi öltéssel a folt és az anyag átvarrogatása

20. ábra. Folt és anyag átvarrogatása

8. Gomblyuk javítása

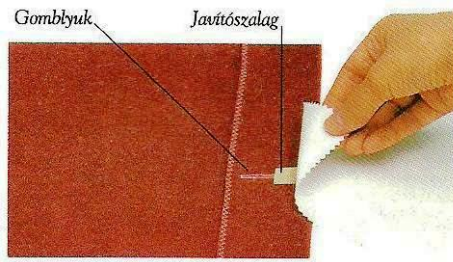
A gomblyukak alakja különböző lehet:

- Egyenes gomblyuk: a gomblyuk nyílása egyenes, végeit reteszeléssel zárják le és erősítik meg.
- Szemes gomblyuk: a gomblyuk az egyik végén kör alakban kiszélesedik. Kerek végét sugárirányú öltésekkel szegik be, a másik végén reteszelést alkalmaznak.
- Kerek gomblyuk: nyílása kör vagy ellipszis alakú.
- Szögletes gomblyuk: nyílása háromszög vagy négyszög alakú. A kerek és a szögletes gomblyukak nem gombok átbújtására, hanem zsinórok, szalagok befűzésére szolgáló nyílások.

A gomblyuk elhelyezkedhet a ruhadarab hosszával párhuzamosan (függőlegesen) arra merőlegesen (vízszintesen), vagy átlósan.

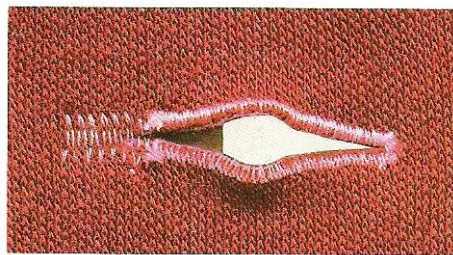
A gomblyuk elszakadhat az egyik végén, ha véletlenül beleakad valamibe, vagy ha folytonos feszítésnek van kitéve. A gomblyuk végének javítása előtt, a fonákoldalon meg kell erősíteni pici, azonos színű ragasztós folttal. A gondosan készített javítás szinte láthatatlan lesz.

- Kicsi, éles ollóval, az összes kilazult cérnaszál és megrongált anyagvég levágása. A gomblyukvég területének megerősítésére ragasztós folt, vagy javítószalag – az anyag fonákoldalára – vasalásával vasalóruhán keresztül

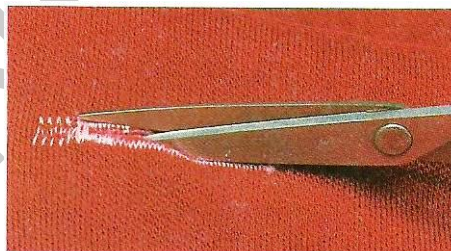
21. ábra. Gomblyukvég terület megerősítése

- A javítandó területre apró előöltések varrása hozzáillő cérnával a gomblyukra merőlegesen.

22. ábra. Gomblyuk javítása

- a gomblyukat újból megvarrása a folton át úgy, hogy az új varrás végei át legyenek öltve az előző varráson. (Másképpen úgy is készülhet, hogy az egész gomblyukat újra végigvarrják.) A gomblyuk végeinek újra vágása apró, éles ollóval.

23. ábra. Gomblyuk újravágása

9. Gumizás javítása:

Új gumi behúzása egyszerű gumiházba roppant könnyű dolog. Az eljárás jóval komplikáltabb, amikor olyan gumi megy tönkre, melyben a gumit többsoros varrással rögzítették. Ilyen esetben, a varrás teljes felbontása szükséges.

A gumiház levarrása, vagy a két anyagréteg összevarrása mentén kicsi, éles ollóval apró nyílás vágása.

24. ábra. Gumiház megbontása

- régi gumit elvágása és egyik végének biztosítótűvel az új gumiszalaghoz rögzítése. A régi gumi óvatosan húzása a nyílás másik vége felé úgy, hogy az új gumit végighúzódik a gumiház teljes hosszán. A biztosítótűt, és a régi gumi eltávolítása.

25. ábra. Gumicsere

- Ellenőrizni kell, hogy a gumi laposan fekszik-e a gumiházban, majd a gumiszalag végeinek egymásra hajtása után azok rögzítése, összevarró öltéssel. Végül láthatatlan öltéssel a nyílás lezárása.

26. ábra. Gumihát bevarrása

[illegible]

13

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Írja le, hogyan javítaná az alábbi képeken látható hibát!

28. ábra

29. ábra

2. feladat

Párosítsa össze a különböző lakástextíliáknál milyen hiba, javítanivaló fordulhat elő!

1. függöny	A. elromlott a húzózár
2. lepedő	B. a gomb alatt kilyukadt az anyag
3. ágynemű huzat	C. az ólomzsinór megtört
4. asztalterítő	D. a varrat elszakadt, foszlik az anyag széle
5. díspárna	E. gumizás kinyúlt

MEGOLDÁSOK

1. feladat

- Műstoppolással, amikor a javítást saját szállal, vagy fonallal végzik pontosan utánozva a kötésmódot.
- Szakadás javítása: folt rávarrása, amely történhet szín és fonáloldal felől is, kézzel és géppel

2. feladat

1. C.
2. E.
3. B.
4. D.
5. A.

IRODALOMJEGYZÉK**FELHASZNÁLT IRODALOM**

Dorling Kindersley The Complete Book of Sewing (A szabás-varrás nagykönyve) Officina Nova 1998

http://www.nlcafe.hu/otthon/20090904/201_tipp_lakastextilekhez/ (2010. október 18.)

<http://hu.texsite.info/Szójegyzék/?l=G> (2010. október 15.)

<http://energy.hu/> (2010. október 12.)

<http://www.drapszerviz.hu/#7> (2010. október 12.).

<http://www.varrohaz.hu/main.php?menu=otletborze&temaid=4> (2010. október 8.)

AJÁNLOTT IRODALOM

A(z) 1325–06 modul 012–es szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 05 0100 21 02	Lakástextil-készítő
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
19 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató